

BULLETIN

Společnosti Otokara Březiny

59

Jaroměřice nad Rokytnou
SRPEN 2012

LETNÍ SLUNOV RAT

Otokar Březina

Sad modrý dále jak voní! V taneční hudbě tisíce letů
na hvězdy půlnocí čeká svatební veselí květů.

Nakloň se k růžím! Ať úsměv, motýl vyššího jara, z nich sletí,
vyplašen dotknutím světla z tvých zraků, a na rty usedne ti!

Sad modrý dále jak voní! V taneční hudbě tisíce letů
na hvězdy půlnocí čeká svatební veselí květů.

Mdlé ruce zajatých, v radosti zdvižené, zatřásly mříží,
nejhlubší vítr zdvih naděje, letnice země a duchů se blíží.

Nakloň se k růžím! Ať úsměv, motýl vyššího jara, z nich sletí,
vyplašen dotknutím světla z tvých zraků, a na rty usedne ti!

Hle, cestou v obilí skrytou, v tajemném zachvění celého kraje,
žnec neviděn kráčí, však po klasech lesk jeho ocele hraje.

— —

Otokar Fiala: EMILIE LAKOMÁ (24. 7. 1876 – 23. 10. 1952)

Vybráno k 60. výročí úmrtí Emilie Lakomé.

E. Lakomá přišla podle učitelské kroniky jaroměřické na tamější dívčí měšťanskou školu 1.září 1904, tři léta po Březinovi. Získala mládež i občanstvo inteligencí, taktem i krásou. Nevíme, kdy se Březina tehdy šestatřicetiletý, sblížil s novou učitelkou o 8 let mladší, která projevovala nevšední vnímavost pro básnictví i umění vůbec. Rok po jejím příchodu byl Březina na své přání přemístěn z chlapecké školy na dívčí. Jejich setkání byla potom nutně častější.

Ale od 1. září 1906 učí Lakomá ve svém rodném kraji na škole v Litovli. Nevíme prozatím, proč Jaroměřice opustila, ani proč se tam po roce, 1. září 1907, opět vrátila. Snad nás o tom jednou zpraví korespondence. E. Lakomá zůstala pak na jaroměřické škole do r. 1936, kdy odešla jako ředitelka (od r. 1931) na odpočinek, který trávila v Litovli a tam také zemřela.

Vracím se k záhadnému prvnímu odchodu Emilie Lakomé z Jaroměřic v r. 1906. Dekret, jímž byla ustanovena v Litovli, má datum 6. července 1906, ale mohla se o svém přemístění dovědět o něco dřív. Je nasnadě dohad, že se datum, které básník v *Moderní revue* připojil k básni *Zpívala*, vztahuje k odchodu jeho přítelkyně. Informace ze strany Lakomé změnila dohad v jistotu. Na můj dotaz, kdy obdržela od básníka rukopis básně, poukázala Lakomá na časové údaje, jež jsem uvedl z učitelské kroniky a dodala k tomu: Před mým odchodem z Jaroměřic do Litovle citoval mi Otokar Březina báseň *Zpívala* dne 29. června 1906 v jaroměřickém parku a 1. července mi ji poslal napsanou. Pamatuji si jen, že po recitování básně v parku mi básník vysvětloval místo, *můj milovaný odešel*, v tom smyslu, že Peršané, chtějí-li ženě projevit velikou úctu, oslovují ji v mužském rodě.“

Záhadné datum je tím vysvětleno. Básník použil starší básně v nové situaci.; všechny detaily novoříšské zůstaly nezměněny. Neběželo mu již o detail, nýbrž jen o náhradní téma: bolest z rozluky těch, kteří byli spojeni velikou láskou. Chtěl však, aby i Lakomá vyčetla z básně jeho smutek nad tím, že ona ho opouští. K titulu *Zpívala* bylo možno doplnit „má duše“; aby však Lakomá našla v básni přes odchýlné

znění jeho správný význam – „Má milovaná odešla“ – připojil jí Březina k básni výklad o záměně gramatického rodu v perštině.

Březina se básní *Zpívala* vyznal Lakomé koncem června 1906 při loučení ze svého smutku i ze své lásky. Tím je objasněn neklid, jež jsme u něho zjistili v r. 1906. Nyní rozumíme slovům z jeho dopisu Pammrové. Je to nejkratší dopis, jaký jí kdy napsal: „Jsem vzrušen, poslední dni byl jsem jako ve varu; poznal jsem novou bolest, o níž jsem tušení neměl“. Tento dopis psal Březina 3. července 1906 – čtyři dni poté, co recitoval Lakomé v památném jaroměřickém parku báseň *Zpívala*, a dva dni potom, co jí odeslal opis básně. Nová bolest, o níž dopis mluví, je zcela nepochybně smutek nad odchodem přítelkyně. Patří tedy báseň *Zpívala* z hlediska biografického nejen Křivým, nýbrž i Lakomé.

Na otázku, zda Lakomá, jež vstoupila významně do básníkovy života, zasáhla i do jeho básnické tvorby, neodvažuji se prozatím odpovědět. Víme, že se s ní Březina setkal v době, kdy jako básník odkládal pero. Ale o tom, že se na Lakomou vztahuje verš *I láska k nám přišla - pozdě v básni „Za všechno díky“*, není možno, myslím, pochybovat. Hořkost resignace, chvějící se ve slově „pozdě“, dává ladění i čtyřverší, které pochází z téhož závěrečného období:

*Ničeho nevzal jsem na zemi, zemi jsem šel,
poutník v tajemném hvozdě:
po lásce toužila duše, po dívčím objetí sladkém,
a když všechno již spalo v mém domě, přišla sladká – však pozdě.*

Resignovaný smutek svého setkání s Lakomou v básni vyslovil výrazně; vyslovit i štěstí tohoto setkání v samostatné básni hotového tvaru mu však již dáno nebylo.

Ze Studie z novoříšského období. Datováno roku 1969.

Z archívu Ferdinanda Höfra

ZPÍVALA

Otokar Březina

Uhasly květy šafránu a hořce voněl chlad,
Je večer, bratr večera, jenž do tváří nám tehdy zavíval.
V té chvíli nejmilejší můj vycházel do zahrad
a sladká slova nezapomenutelná mi mluvíval.
Můj milovaný odešel na nejtajemnější všech cest,
neznámým jménem pro nás zavolán,
a dveře domu našeho do noci mlčenlivých hvězd
jsou od té doby otevřeny dokořán.

Je ticho kolem domu našeho a ticho v dálkách mých
a z hlubin květů zaznívá včel zabloudilých úpění;
let nočních motýlů do oken bije zářících
a stromů přerývaný monolog je jako šepot ze snění.
Ozvěnou kroků ztracených jsou mého srdce údery,
v horečném spěchu nárazy dřevorubcovy sekery
a mezi ptáky zněmlými, v křídel úzkostném ševelu,
dohřmění dálných výstřelů nad nehybnými jezery.

Můj milovaný odešel, kde všichni z mého domu jsou,
na cestě, černou travou zarostlé, se střásá rosy pád.
Uhasly květy šafránu a nové růže voní tmou,
smích dívek sladký jest, zemdlené srdce touží spát.
Sním o setkáních záhadných, až nové jitro zasvitne,
v jar vyšších květu magickém, pod nových sluncí pocely...
U nohou mistrů žáci seděli; jich odpovědi soucitné
pro moji bolest ani slova neměly.

— —

Když jsem vybírala materiály na výstavu Přátelství Otokara Březiny a Františka Bílka, narazila jsem na časopis Zlatá Praha z roku 1913 a na článek, který je věnován prvnímu soubornému vydání Březinových básnických sbírek ve spolku Mánes. Pro tento zajímavý soudobý pohled na osobnost básníka a jeho tvorbu, jsem zvolila úryvek k článku autora, který mi není znám, ale pro jeho aktuálnost v tehdejší době může být pro nás i dnes zajímavým dokumentem.

Zora Ergensová

OSKAR HALL:

Ze života Otokara Březiny

V těchto dnech upoután byl opětovně zájem širší veřejnosti na básnické dílo Otokara Březiny, na nejdražší jméno v současné české poesii. Za výkladními skříněmi knihkupců objevily se velké svazky v rudohnědých obálkách se střízlivým jednotunovým ornamentem, v němž na černé půdě svítí v trojitém svícnu tři jasné, vysoké plameny od temnot. Obálkový list neobsahuje jiného označení a přece každý člověk živějšího zájmu o literaturu věděl hned, že kniha má obsah nadprůměrný. Svazek ten obsahuje úplné básnické dílo Otokara Březiny. Bohatou žeň sedmi požehnaných let básníkových, v nichž – od roku 1895 až 1901 – napsal pět knih básnických: Tajemné dálky, Svítání na západě, Větry od pólů, Stavitelé chrámu a Ruce. Knihu vydal spolek výtvarných umělců „Mánes“ a upravil Jaroslav Benda.

Úspěch básnického vystoupení Březinova nebyl zprvu nijak neobyčejný. Širší kruhy čtenářů se raději vyhýbaly dílu Březinovu, které mluvilo ve skvělé formě, řečí v drahokamy zpracovanou o bolestech, nadějích, touhách a záhadách člověka, které znamenalo celé filosofické dílo, prožité a procítěné básnickým srdcem velikého člověka. Básníka zarazila nevšímavost obecnstva. Chtěl mluvit k lidem, zjasňovati jejich myšlení, očist'ovat jejich srdce, povznášeti jeho touhy a lidé ho nechápali, nerozuměli jeho kolozpěvu srdcí, ani stavitelům chrámu, nepochopili magického řetězu milionů rukou. A proto se básník odmlčel.

Od té chvíle však dílo jeho pronikalo. Našlo několik oddaných vykladačů, získávalo srdce mládeže, knihy jeho byly rozebrány, „Ruce“ přeložené do němčiny, působily pravým zjevením na německou literární veřejnost, a dnes souborné básnické dílo nemine se jistě úspěchem.

Fotografie Otokara Březiny k článku v uvedených novinách

Příležitosti k propagaci díla Otokara Březiny

Zejména lékař se má čas od času ujistit o dobrém stavu svého zdraví, což vyžaduje i krátkodobou přítomnost na nemocničním lůžku. Platí to především o výkonnosti jeho motoru, tedy srdce, který je nevhodným tempem současného života trvale přetěžován a ne vždy to dá včas najevo. Respektuji tuto skutečnost a nedávno jsem podstoupil odborné zhodnocení na specializovaném oddělení, kde bylo několik pacientů středního věku, postižených různou závadou na jediném motoru člověka, nastartovaném již za prvního měsíce vývoje, tedy embrya.

Oslovován sestrami jako lékař byl jsem průběžně dotazován spolupacienty na nejrůznější detaily související se srdečními chorobami, tím více, že jsem ochotně a více-méně populárně odpovídal. Došlo i na křehkou tematiku o smyslu života, o biologické spirále, ovládané panovačnými geny, kde se chemicky dohadují naši rodičové jak potomka vypravit na zemský povrch a udržet jej tam. Vyslechl jsem stesky na pochybnou kvalitu biomateriálu ve srovnání s kovomateriály a plasty, jejichž produkty, dopravní prostředky, využívají silnice, brázdí vzduch či hladinu moří a řek. Dodával jsem naděje, že výměna součástí je v současnosti již dosti efektivní též u živočichů, včetně našinců a spěje k zjednodušení, včetně motoru našeho, kde už umíme krátkodobě nahradit vyňaté srdce přístrojem. Vzhledem k dostupnosti takových náhrad i u nás vycítil jsem, v dalších projevech pacientů, zřetelné uvolnění. Přitom však jejich srdíčka nebyla postižena ani středně závažně a léčebně s dobrou vyhlídkou.

Hovor rozvíjel se kolem smyslu života; při úvahách o obtížích s jeho udržením alespoň ve standardní úrovni; vyskytla se též pesimistická mínění, ač, jak jsem vytušil, šlo spíše o jedince lépe situované, jimž však život jaksi zahořknul. Nechyběly ani povzdechy „nejlépe by byla na krk mašle a je svatý pokoj“. Byl jsem poněkud podrážděn vidinou dominujícího východiska z určených nám pozemských kolébek ducha a v nestálé krátké lamentační pauze jal jsem se polohlasem, neprofesionálně, recitovat úryvky z velebásně O.Březiny KOLOZPĚV SRDCÍ, již proto, že jaksi nevybočovala z kardiologického oddělení. Proč „sladko je žítí“. Já jsem byl velmi rád, že mi paměť nekolísala a verše, zejména „pro výkřik srdce osamělého, když zajásá v úzkosti svojí jak pták zabloudilý, jenž našel bratrské množství zpívající...“, „Pro všechnu krásu na tvářích nerozsvícenou, vinu neusmířenou...“ atd., vyvolaly příliv dotazů o autorovi, jež jsem zevrubně zodpovídal s poukazem na aktuálnosti vlivu díla a osobnosti Otokara Březiny, jištění a šíření zejména Společnost Otokara Březiny se sídlem v Jaroměřicích nad Rokytnou, kde je hojně navštěvované Muzeum O.Březiny, jehož zasvěcené průvodkyně se velmi podílejí na věhlasu díla a života Otokara Březiny. Podotkl jsem, že básník O.Březina je nesrozumitelný těm, kteří vše tištěné čtou jako denní tisk; pak nominaci O.Březiny na

Nobelovu cenu a závěrem jsem krátce zarecitoval ještě několik strof z různých básní jeho šesti sbírek, tedy 125ti publikovaných básní.

Dodal jsem, že dosud platí Otokar Březina za krále nejen českých básníků a že na štěstí je dostupná sbírka jeho básní vydaná Akcentem – Třebíč v edici Čeští kandidáti Nobelovy ceny. Doplnil jsem ještě svůj výklad zmínkou o dvou knihách esejí a o cizojazyčných překladech i o mezinárodním významu díla, sympoziích, stovkách členů SOB, o Bulletinech SOB, o nedocenitelných zásluhách PhDr. Petra Holmana při permanentní propagaci díla i osobnosti O.Březiny.

Závěr budiž prostý. Každý člen SOB by měl znát z paměti alespoň 3 básně OB a být schopen je kdekoliv odříkat či odrecitovat, čímž by nejlépe demonstroval životnost jeho poezie a filozofie. Sám jich umím dvanáct. Snad jsem tedy požadavek na ostatní nepřehnal.

Emil Černý

— —

Bohumil Čapek

Několik vzpomínek na básníka Otokara Březinu – rok 1929

Spatřuji smysl života v konání dobra (O. B.).

Děkuji osudu, že mně dopřál seznámit mne s člověkem vysoce vzdělaným a přitom tak úžasně skromným jako byl básník Otokar Březina.

Vzpomínky tyto mi utkvěly v paměti a napsal jsem je jako památku svým dětem.

Pane učiteli, jak nazýval jsem básníka, když 2x týdně a 5 roků nepřetržitě jsem k němu docházel až do konce jeho života. Vždy ve středu a sobotu o 8. hodině ráno. Osloviti jinak, než jak shora uvedeno, nikdy jsem si nedovolil, dívaje se do dobráckých jeho očí,

byl jsem přesvědčen, že styk s ním po jiném oslovení by se stal cizí. Nepřál si nikdy, jak se mi často zmínil, nějakých titulů. (Jedenkrát jsem se tam sešel s p. Františkem Čtveráčkem krejčím, byl mu měřit šaty a on tituloval básníka mistře a on mu odpovídal také „mistře, módu na mě nezkoušejte, já jsem starý muž“).

Vzpomínám si, když poprvé jsem vstupoval do jeho bytu a pravil mi, že je mi velikou ctí, že mohu k němu docházet, vlídně vše odmítl a přátelsky se na mě podíval. Vždy po zaklepání a vkročení do jeho bytu a pokaždé i při odchodu ruku podával a vždy s úsměvem.

Práce mého oboru spočívala v úpravě jeho vousů, které musely být vždy pečlivě upraveny a on v malém zrcátku to vždy kontroloval a sdělil mi zase s úsměvem, tak to je dobře. Častokrát ráno teprve vstával, pracoval dlouho do noci, říkal, že to má nejlepší klid. Často jsem chvíli čekal a on si mezitím mlel na mlýnku kávu a pamatuji se, že ani někdy se nenasnídal a když jsem odcházel, káva zůstala na stolku, ale on příchozího pěkně a mile přivítal. Jedenkrát jsem tam taky ještě byl, když p. Rezek školník (to byl starý školník jeho pravá ruka a který měl básníka velmi rád, nosil mu obědy a i různé nákupy) mu oznamoval, že tam čeká nějaký člověk, pravil mi s dobráckým úsměvem.

Já je prosím, by mi dali pokoj, ale ono je to stejné, přijmu je nebo ne. Čtu o sobě věci, co jsem dělal v mládí, kdy jsem chodil a na co si sám nemohu vzpomenout. Oni si asi přečtou něco v nějakém kalendáři, přisoudí to mně, napíší a je to. A hodně se tomu zasmál.

Jednou mi vyprávěl básník, že k němu přišel velmi mladý člověk a ten se mu svěřil, že bude redaktorem a básník mu řekl, aby si to rozmyslil, že je moc mlád, že ještě nemá mnoho životních zkušeností, co by jim psal.

Také často říkal, že mládí je radikální. Při úmrtí spisovatele Holečka, takových lidí je nám potřeba a oni odcházejí. Je ho škoda, když tu byl mezi námi, cítili jsme se spokojenější.

Novin a knih byl plný stůl, který stál uprostřed pokoje a u okna měl psací stůl, kde pracoval, že ani náčiní jsem neměl kam položit. Říkal, mám tady spoustu novin, ale málo jich platím. Posílají mi sem svoji práci různí redaktoři a mladí spisovatelé a čekají, co jim řeknu. Když

ta jejich práce je pěkná, pochválím a když ne, mlčím, abych nepokazil aspoň radosti.

Také často říkal, že spatřuje smysl života v konání dobra.

Ptával jsem se básníka na různé knihy, například o Zolových. Pravil, tento spisovatel, když jsem četl jeho práce, zbavoval mě radosti ze života.

Myslím, že je lépe, když se spisovatel snaží povznést člověka, aby skutečně po přečtení díla se cítil spokojen a našel v sobě uklidnění. Při všech těch řečích měl pěkný a milý výraz ve svých očích. Jedenkrát v létě přijel do Jaroměřic páter Deml (on jezdil velmi často k mistrovi Březinovi), byl jako kněz oblečen v bílých šatech a kolárek na krku a sokolský odznak na kabátě. Když jsem se tehdy o tom mistrovi zmínil, měl tolik šelmovský a dobrácký úsměv, řekl mi, že má nějaké nedorozumění s panem biskupem.

O spisovateli Vrbovi žertovně s úsměvem poznamenal, dokud je Vrba ve veverkách, je dobře.

Z ruských spisovatelů jsme mluvili o Tolstém, o kterém pravil, že si ho velmi váží. O hercích komických úloh říkal, že to jsou dobrodinci lidstva a o Švejkovi žertovně poznamenal, že v cizině myslí, že je to náš národní hrdina.

Také měl rád květiny ve žlutých barvách, říkal, že je to barva slunce.

Okolo bytu měl samé police plné různých knih a mnoho cizojazyčných.

Hned v první polici mezi tím množstvím měl Ottův naučný slovník, u kterého jsme se jedenkrát zastavili proto, že jsou to velmi cenné a poučné knihy.

Také přišla řeč na naši armádu a on pravil, že jistá část lidí zavrhuje naši armádu, naši brannou moc a říkají, že to není potřebí a zapomínají, že jinde budou vysvětlovat naši výchovu jako zbabělost. A pravil: Musíme mít armádu přesto, že máme společnost Chelčického a jiných organizací. Ukolébáme se myšlenkou, že už nebude válek, ale pamatujte si: Francie čekala na odvetu 40 let, Německo tak dlouho čekat nebude.

O mládeži pravil, je dobře, když pěstuje jakýkoliv sport, že ji to odvádí od hospod a alkoholismu. Řekl: Alkohol je útěcha nešťastných, kteří jsou poznamenaní smrtí.

K Husovým oslavám: v málokterém národě je tak vyostřený náboženský boj, kde bratr proti bratru přes varovný hlas dějin. Jistě byly chyby na obou stranách a potom musíme se dívat na to vše očima 15. století.

Také mi ukazoval práce Mistra Bílka, kterého měl velmi rád, on velmi často za básníkem chodil, byli velicí přátelé a říkal, že takových umělců by si měl národ vážit. Při tom hovořil o plaketách Mistrových, které byly pověšeny nad psacím stolem, že i ty mohly být jako návrh na naše peníze.

Také jsem mu říkal, že někteří lidé se zabývají spiritismem, kde pracují se stolečkem a on pravil: to je věda, která je tak stará jako lidstvo samo. Má se vše ponechat vědcům a co naši lidé s tím dělají, je nesmysl.

Jedenkrátě četl básník nějaké cizí noviny, když jsem tam přišel, pravil: Bolí mě srdce, když čtu tyto noviny a přirovnávám. Neumíme v tom ještě chodit. Většina našeho pokrokového občanstva a učitelstva měla by se přeorientovat a neprovozovat politiku, jakou bylo možno provozovat do převratu. Naše republika potřebuje teď politiku jinou. Bohužel zachovává se měřítko stejné ke škodě národa.

Když první Američan Lindberg přeletěl v letadle Atlantský oceán z Ameriky do Evropy: To je slávy v novinách a mně to připadá, jako když kobylka na louce povyskočí.

Když měl přijet president Masaryk do Jaroměřic na své cestě po západní Moravě, zeptal jsem se, zdali se též zúčastní uvítání.

Litoval ho, že musí jezdit a stále se ukazovat, on že by to nemohl nikdy tak dělat a potom pravil: Vždyť on dobře ví, kde já zůstávám. Až když přišla telefonická zpráva z Mor. Budějovic, že pan president chce se s ním v Jaroměřicích setkat, tak se uvítání zúčastnil.

Před oslavami šedesátin básníkových jsem přišel jako vždy a on pravil, když jsem odcházel, přijďte zase, až vám vzkážu, musím pryč. Když bylo po oslavě jeho šedesátin, školník Rezek přišel, že mám jít k panu učitelovi, že v úterý přijel. Ten den jsem si chtěl nechat podepsat od něj jeho podobenku, když ve středu jsem zase k němu přišel, ale tu vidím ohromnou spoustu různých darů a gratulací na obou stolech, tak jsem od toho upustil.

Až následující sobotu už měl všechno uklizeno, jsem ho poprosil zda-li by mně podepsal jeho podobenku. Vezme ji do ruky a praví s úsměvem, to se vám stane, dívá se chvíli a povídá, tady se poznávám, kdežto na mnohých se ani sobě nepodobám.

Když jsem se mu zmínil, že velmi tu byl postrádán, pravil: Právě proto jsem ujel, po mé smrti, ať si dělají, co chtějí.

Také jsem mu řekl, že tragédka Národního divadla recitovala jeho básně a mluvil prof. Arne Novák. Slova básníka byla: on je rozumný muž, nestranně posuzuje. Zajisté mluvil o všem dobře, ale poznamenal, že mnozí formy se chytí, do díla nevnikli. Byl zřejmě potěšen, ale převedl řeč jinam, aby co nejméně se mohlo o všem hovořiti.

Jak onemocněl, tak říkal, že lidský život je pěkný tak do šedesáti let a každý rok déle je veliký dar a že by potřeboval ještě alespoň 2 roky života na dokončení práce. Léčil ho p. doktor Šlechta a když viděl, že jeho stav je vážný, tak že zavolá p. prof. Sylabu z Prahy, ale básník mu řekl, že to není třeba, ale p. dr. Šlechta si to vše nechtěl jen vzít na sebe, co by mu to mohl někdo vytknout a p. profesora zavolal. (Pan Rezek mi potom říkal, já myslel, že jsem dušný, když do těch schodů jdu a zatím p. prof. Sylaba je na tom jako já.)

Pan prof. Sylaba přijel 5 dní před jeho smrtí a večer o 8. hod. šli s p. doktorem Šlechtou navštívit nemocného. Věděl jsem, že prof. Sylaba je tu, tak večer jsem čekal na jejich setkání. Poněvadž básník měl okna otevřena na ulici, slyšel jsem slova p. prof. Sylaby. Již dávno jsem si přál vás navštívit, ale nemyslel jsem, že se sejdeme ze takových okolností.

Poslední měsíc před smrtí nikoho nepřijmul. Říkal mi pan Rezek, že mu řekl, aby nikoho k němu nepouštěl. Pak Rezek byl stále s ním tehdy a že mu jeho přání i v noci spí. Jen p. dr. Šlechta a i já na jeho přání jsem měl stále docházet na 8. hod., ale v 10 odpoledne normálně ve středu a sobotu. A tak také v tomto posledním měsíci, jak jsem přišel do prvního pokoje, vidím, že na okně jsou hromady popsaných papírů. Tak se ptám p. Rezka, co se děje. On pokrčil rameny a ukazoval na kamna, že všechno pálí. Pravil: Chodíme spolu okolo a on ukazuje, co mám vzít. A také skončila i několikaletá práce, o které mi řekl, že by potřeboval ještě aspoň 2 roky života.

Při poslední návštěvě v sobotu 23. března v 10 hodin dopoledne jsem mu přál, aby Bůh ho pozdravil (všiml jsem si, že jeho obličej se barví do fialova) a on odpověděl: Život je složitý, po dvakráte mi stiskl ruku a přijďte zase jako obyčejně ve středu.

A v pondělí 25. března 1929 po 11. hod. dopoledne zemřel.

Dům, ve kterém bydlel, byl původně nízký přízemní a majitelem byl p. Knesl, pekař – člověk velmi pokorný, ten jej přestavěl a byl rád, že básník Otokar Březina u něj bydlí.

Otokar Březina u něj bydlel v prvním poschodí.

Vzpomínky na básníka odeslala paní Hana Prázdná, Trhové Sviny paní Libuši Fňukalové dceři Bohumila Čapka.

Výstava Přátelství Otokara Březiny a Františka Bílka

O celoživotním hlubokém přátelství těchto dvou osobností se toho napsalo hodně. Nyní ale máme možnost vidět je spolu na výstavě inspirované právě jejich vzácným vztahem.

Na dvanácti panelech se prolíná básnická tvorba Otokara Březiny s výtvarným projevem Františka Bílka. Zvláště jejich první společná práce na vydání sbírky Ruce i pozdější Bílkovy ilustrace k jednotlivým básním.

Zveřejněné dopisy jsou plné srdečnosti, vzájemné úcty a porozumění. Dozvídáme se v nich o názorech jednoho i druhého na život, na umění i současné dění. Výstava je také drobnou sondou do jejich soukromého života.

Podklady pro výstavu poskytla Společnost Otokara Březiny z exponátů muzea. Výtvarného provedení se ujalo Muzeum Vysočiny Třebíč. Výstava byla na jaře letošního roku otevřena v prostorách Krajského úřadu v Jihlavě. Po té byla instalována v jaroměřickém zámku. Jednáme o jejím umístění v Katolickém gymnáziu v Třebíči.

Výstava se dá bez obtíží přemísťovat z místa na místo, je provedena na dvanácti panelech v klipech v rozměrech 60 x 80 cm. Případný zájem o tuto výstavu oznamte prosím na telefonním čísle: 603 760 768 nebo e-mail studijniknihovna@otokarbrezina.cz

Zora Ergensová

Výstava Bohuslav Reynek v Muzeu Otokara Březiny

21. července 2012 se uskutečnila vernisáž výstavy z díla Bohuslava Reynka za laskavé účasti Daniela a Jiřího Reynkových.

Úvodem jsme si poslechli text dopisu Otokara Březiny Bohuslavu Reynkovi z 3. 11. 1917, v němž oceňuje jeho uveřejněné původní práce a vyzval ho, aby je připravil pro souborné vydání. Vystavená díla jsou převážně digitálně zpracované reprodukce, které jsou výběrem z celé tvorby výtvarné, doplněné i několika tištěnými básněmi. Osvěžením jsou i fotografie od Daniela Reynka, které jsou cenným dokumentem.

Na závěr vernisáže jsme vyslechli komentář k výstavě Bohuslava Reynka z roku 1969 od Jana Zrzavého, který uvádíme:

„ V Petrkově u Havlíčkova Brodu žije v rodném svém domě básník a malíř Bohuslav Reynek.

Byl to kdysi velký a krásný selský dvůr, dnes je to jen smutná zřícenina....Státní statek.

Po zabrání majetku zbylo mu jen stádo ovcí, jichž pasením se živil. Nyní dožívá svůj život v tomto bědném zbytku domova, v chudobě, meditaci a modlitbách ryje své vidiny do veršů a měděných destiček

Jaký to ubohý a hloupý život, myslí si asi většina dnešních pokrokových lidí. Nemají tušení, že pan Reynek by s nimi neměnil a že je velmi šťasten – šťastnější než každý z nich. Protože žije v království Božím, zná jeho tajemství niterného života věčného, zná jeho moudrost a spravedlnost. Bohat milostí, raduje se z jeho krás a zpívá jeho chválu....

Máme stejnou touhu, cíl a poslání: Království Boží! Oba ho hledáme a dostihujeme skrz umění, kteréž není cílem, ale ukazatelem směru našim spolupracovníkům na cestě k němu.“

Reynkovský svět přebývání ve skutečných hodnotách se projevuje mj. zájmem o druhého, otevřeností, vstřícností, úctou a laskavostí, což osloví každého, kdo do tohoto světa vstoupí. Výtvarné dílo Bohuslava

Reynka je svébytné, emotivní a inspiruje diváka k zamyšlení a hledání zdrojů a souvislostí. Nezařadilo se mezi módní vlny a jeho výjimečnost je zřejmě důvodem, proč postupně „dobývá“ svět. Vždyť tato výstava je za necelé dva roky již desátá.

V současnosti je výstava jeho výtvarných prací překvapivě i v Pekingu a té předcházely i výstavy ve Francii.

Výstava bude přístupná mimo pondělky do 30. září 2012

Výstava vznikla díky laskavé ochotě bratří Reynkových, paní Mgr. Hany Novákové, ředitelky Galerie výtvarného umění v Havlíčkově Brodě a zvláště pana Františka Nárovce, který zapůjčil exponáty a osobně je instaloval se svým synem v Muzeu Otokara Březiny.

Výstavou si rovněž připomínáme 120. výročí narození Bohuslava Reynka - 31. května 1892.

— —
Jiří Höfer

Kniha z edice Čeští kandidáti Nobelovy ceny Otokar Březina BÁSNICKÉ SPISY,

Nakladatelství Akcent Třebíč, 2009

Opravte si prosím překlepy v textu publikace, které se odlišují od standardu – kritického vydání R. Hýska 1939, jehož se přidržuje edice ODKAZ z roku 1958, ze které bylo čerpáno. Správné znění má velká písmena.

1. TAJEMNÉ DÁLKY

Modlitba večerní: str. 27 - 3. řádek shora – kruh VĚČNÝ

Zapomenutí: str. 47 - 1. řádek shora - LICHOTNÝM

2. SVÍTÁNÍ NA ZÁPADĚ

Ples věčných svítání: str. 59 - 3. řádek shora – mé slunce RUDĚ

Ranní modlitba: str. 60 – 6. řádek shora – nedočkavé HLASY

str. 61 - 9. řádek zdola - POHLEDY (jen 1x)

str. 63 -15. „ shora - BUDU

- 20. „ „ - hmoty (patří malé h)

- 2. „ zdola - hýřící - JISKŘÍCÍ

Vteřiny str. 66 - 7. řádek shora - raněný – RANĚNÝCH
Žalm ke cti ... str. 71 - 12. „ „ - všech PÍSNÍ
Mýtus duše str. 82 - 7. „ zdola - v údolích – ÚDOLÍ
Vítězná píseň str. 87 - 8. řádek shora - výkřikem hrůzy
STISKNUTÉ (chybí)

3. VĚTRY OD PÓLU

Kde jsem už slyšel?...: str.103 - 8. řádek zdola – vlastní TVUJ život
Modlitba za nepřátele: str.105 12. „ zdola - nivami táhl – TÁHLO
6. řádek zdola - NA ČELECH
Noci!: str.110 3. řádek shora - Hodiny, JICHŽ
okamžiky str. 113 Poslední zrání patří POLEDNÍ

ZRÁNÍ

4. STAVITELÉ CHRÁMU

Stavitelé chrámu: str. 137 12. řádek zdola – snášel se -
VZNÁŠEL
Vigilie: str. 143 12. „ shora – BOLESTI
Apoteóza klasů: str. 161 11. „ shora - OHNĚ výší
Hvězd hasnou tisíce: str. 169 11. „ shora - řetězem
MAGICKÝM

5. RUCE

Hudba slepců: str. 182 4. „ zdola - v nich OD věků
Chvíme se nad mocí vůle: str. 200 5. „ zdola – nad mocí SVÉ
vůle
Stráž nad mrtvými: str. 201 7. „ zdola - AUREOL
Čisté jitro: str. 208 7. „ shora - žití MĚL
Ženy: str. 212 2. „ zdola - v SEBE

6. TORZO ŠESTÉ KNIHY (ZEMĚ) - spílat poezii genia výrazy
jako „TORZO“ (ač je vžitý název : ZEMĚ) je neetické (Emil Černý).

Vše zachvátit...: str. 220 8. „, zdola - ZAKROUŽIT

7. NEZAŘAZENÉ BÁSNĚ - nezařazené básně nebyly srovnávány s kritickým vydáním „Hýska“

Skutek západu : str. 250 - patří SMUTEK západu

Pozn. autora - Uvedené **připomínky nikterak nesnižují velkou zásluhu vydavatelství AKCENT Třebíč**, které zaplnilo mezeru v knižním trhu (deficit poezie O. B.). Bylo by však namístě, kdyby další vydání před tiskem bylo konzultováno s Dr. Petrem Holmanem.

Dr. Emil Černý 11.1.2012

— —

Žádáme členy a přátele naší společnosti, kteří mají možnost e-mailové pošty o sdělení adresy. Náš kontakt je na poslední stránce bulletinu.

Příprava Mezinárodního sympozia Otokar Březina 2014

Doufali jsme, že se podaří setkání bohemistů v r. 2013, ale nebylo finanční zajištění. Z toho důvodu přesunujeme termín na r. 2014. Díky docentu Jiřímu Danovi z Masarykovy univerzity v Brně a podpoře prof. Petra Fialy, ministra školství, kterého jsme přivítali mezi členy SOB letos v květnu, se začíná tvořit základ týmu, který bude koordinátorem projektu Masarykovy univerzity Brno, Jagellonské univerzity Krakov, Komenského univerzity Bratislava a SOB. Dr. Petr Holman již přislíbil možnost, že převezme funkci odborného garanta sympozia i editorské zpracování příspěvků.

Jiří Höfer

P O Z V Á N K A
Srdečně Vás zveme na Výroční setkání členů a přátel SOB
15. 9. 2012

Uskuteční se jako každý rok v Jaroměřicích nad Rokytnou s následujícím programem:

10:15 Pietní akt u hrobu Otokara Březiny s promluvou Jiřího Kuběny.

10:45 Prohlídka výstavy Bohuslava Reynka v přízemí Muzea Otokara Březiny.

Polední přestávka

12:45 Výroční setkání v ZŠ O. Březiny: přehled činnosti, zprávy, schválení programu, diskuse.

Po krátké přestávce:

Slavnostní pořad k 80. výročí SOB s Gabrielou Vránovou z textů a korespondence O. Březiny a E. Lakomé.

Podzimní program SOB

15. 9. Výr. setkání SOB v Jaroměřicích nad Rok. s Jiřím Kuběnou a Gabrielou Vránovou k 80. výročí SOB. (viz pozvánka)

24. 9. V Městské knihovně v Jihlavě v 17 hod.:

Otokar Březina a Emilie Lakomá. Interpretace Gabriela Vránová.

6. 10. V Jaroměřicích nad Rok. v ZŠ O. Březiny v 17 hod.:

Vesmír a dílo Otokara Březiny. Přednáší Dr. Milan Kameník.

5. 11. V Památníku Jiřího Mahena v Brně v 17 hod.:

Otokar Březina a Emilie Lakomá.

20.11. O. Březina a F.X. Šalda v Knihovně V. Havla, Řetězová 7,

Praha, v 17 hod. (zde je možnost změny, proto na obvyklé e-mailové adresy pošleme pozvánku, příp. zavoláme zájemcům z Prahy a okolí, jejichž tel. č. máme. Ostatní zájemce prosím pošlete e-mail nebo tel. číslo tel.:721 531 291, hofer.j@seznam.cz.

Jiří Höfer

SKUPINA ČEZ

HLAVNÍ PARTNER

Bulletin vychází díky finančnímu příspěví Ministerstva kultury ČR.

Děkujeme partnerům:

Skupina ČEZ, Ministerstvo kultury ČR, Stanislav Hort Třebíč, Město Jaroměřice n. R., Dřevozpracující VD Jaroměřice n. R., Doc. MUDr. Emil Černý, CSc. Brno, MUDr. Jana Langášková, MUDr. Jan Kousalík, MUDr. Blanka Götzová, Lékárna Jaroměřice n. R., Arch. Michal Zlatuška, Antonín Otava, Doc. Jiří Dan, Dr. Ivo Koudelka, Mons. Josef Valerián, Hynek Bednář, Dr. Jiří Bělohávek a dalším drobným dárcům.

Bulletin vydává výbor Společnosti O. Březiny v Jaroměřicích n. Rok., Březinova 46, 675 51, tel.: 603760768. IČO 44065841, e-mail na předsedu Mgr. Jiřího Höfra: hofer.j@seznam.cz, e-mail na studijní knihovnu při Muzeu O. B.: studijniknihovna@otokarbrezina.cz. Adresa našich stránek: www.otokarbrezina.cz. Toto číslo sestavil výbor SOB, tisk Helena Stejskalová a Blanka Nedvědícká.

Titulní strana: F. Bílek a O. Březina, barevný linoryt od Pavla Piekara z roku 2009

Příspěvky do č. 60 dodejte laskavě do 3.12.2012.

